

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз бехирад рӯзгор.

ҲАФТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

№ 3 (12384)
19 января
соли 2023

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ЧУМХУРИИ ТОЧИКИСТОН | www.omuzgor-gazeta.tj

► АЗ ПАЁМ ТО ПАЁМ

Фаъолияти ҳамагонӣ мебояд

Дар кишвари маҳбубамон гуфтгузорҳо перомуни Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомали Раҳмон ба Маҷлиси Олии мамлакат (23.12.2022) идома доранд, балки боз ҳам вусъат пайдо мекунанд. Ин табиист, зеро Паём бо ҳаёту фаъолияти ҳар як сокини Тоҷикистон пайванди қавӣ дорад ва дар он вазъи имрӯзу фардои ҷомеа чун дар оина равшан инъикос ёфтааст. Сарвари кишвар дар оғози Паём чунин иброз доштанд:

«Соли 2022 барои Тоҷикистони азизи мо, дар маҷмуъ, соли боба-рор буд». Дар паси ин як ҷумла ҷадар комёбиву корномаи ҳалқи тоҷик дар дарози соле дарк мешавад! Вокеан, чун аксар солҳои пешин дар давоми соли сипаришуда низ аҳли дӣ-арҷумандамон таҳти роҳбарии роҳномои хирадмандонаи Пешвои миллат бо дасту дили гарм ва азму ироди матин кор карда, ба боз ҳам ободу зебою пешрав гардидани Ватанамон мусоидат карданд. Дар саросари ҷумҳурӣ навғонҳои зиёде ба вуқуъ пайвастанд, ки ҳама боиси боз ҳам тақмил ёфтани вазъи некуахволӣ ва ҳаётси осоиштаи мардум гардианд. Ин нахустҳадафи сиёсати ватандӯстонаву ҳалқпарваронаи Президенти муҳтарами кишвар-рамон аст. Дар Паём вобаста ба ин нукта Сарвари кишвар таъқид карданд: «Тавре борҳо зикр намудам, ҳадафи олии давлат ва Ҳукумати мамлакат мунтазам баланд бардоштани сатҳу сифати зиндагии мардуми азизамон мебошад». Пешвои миллат ба мақомоти марбута супориш доданд, ки пешрафти устувори минбаъдаи иҷтимоио иқтисодии кишварро нигоҳ дошта, соли 2023 суръати рушди иқтисодиро дар сатҳи на кам аз ҳашт фойз таъмин

ҷаҳолатро аз байн мебарад, хирадро густариши мебахшад ва машъали илму маърифатро меафрузад. Вақте ки хираду маърифат тантана мекунаду ҳамаро фарогир мешавад, ҷомеа пеш меравад, сулҳу субот таъмин мегардад, мардум рӯзгори осуда ба сар мебаранд.

Имрӯз вақти он расидааст, ки сатҳи илм ва таълиму тарбия дар ҷумҳурӣ тадриҷан ба меъҳрои ҷаҳонӣ мутобиқ карда шавад. Ин масъалаи мубрам ва хеле ҷиддиро Пешвои миллат дар Паём чунин ба миён гузоштанд: «Вазъи имрӯзаи илми кишвар такозо менамояд, ки ҷиҳати ба равандҳои ҷаҳони имрӯза мутобиқ намудан ва тиқи талаботи замони мусоир ба роҳ мондани фаъолияти муассисаҳои илмӣ ва таҳсилоти олий тадбирҳои мусоир андешда шаванд».

Вазифаҳо дар назди аҳли илму маориф дар кишварамон давра ба давра бовусъаттар мегарданд. Ин ҳолат аз кормандони соҳа, махсусан, аз мо – омӯзгорон фаъолияти бештар, навоварию эҷодкорӣ тақозо дорад. Вобаста ба ин, пеш аз ҳама, дар тамоми муассисаҳои таълими нуктаҳои Паём бояд ба таври ҷиддӣ ва амиқ омӯхта шаванд ва мувоғиқан ба онҳо нақшаҳои ҳадафманду фарогир таҳия гарданд. Паёми Пешвои миллат дастурмали комили кормандони тамоми соҳаҳои ҳаётӣ мамлакат аст. Раҳнамоест, ки моро хидоят ба сӯи куллаҳои наин мекунад, илҳомбахшу неруафзои фаъолиятамон мешавад. Бикӯшем, ки соли 2023 низ барои Ватани маҳбубамон пурфайзу баракат ва хотирмон бигардад.

Марҷона АЗИЗМУРОДОВА,
омӯзгори синфҳои ибтидоии
мактаби №92-и ноҳияи Сино

► ДАСТОВАРД

Бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 Декабри соли 2022 номи Донишкада давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода расман ба Донишгоҳи байнамилалии забонҳои ҳориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода иваз карда шуд. Барои устодон ва донишҷӯёни Донишгоҳи байнамилалии забонҳои ҳориҷии Тоҷикистон ба

Боз як донишгоҳи байнамилалий дар Тоҷикистон

ДДЗТ расман мақоми Донишгоҳи байнамилалии забонҳои ҳориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзодаро гирифт

номи Сотим Улуғзода ин дастоварди таъриҳӣ, рӯйдоди муҳим ва иқдоми беназир аст.

Хотиррасон мекунем, ки Пешвои миллат, муҳтарам Эмомали Раҳмон зимни мулокот бо устодону донишҷӯёни донишкада ва аҳли маорifi поӣтаҳт пас аз ифтиҳои биноҳои нави ин мактаби олий пешниҳод намуда буданд, ки номи донишкада ба Донишгоҳи байнамилалии забонҳои ҳориҷии Тоҷикистон ба

номи Сотим Улуғзода иваз карда шавад.

Бояд гуфт, ки дар донишгоҳ бо 11 забон (тоҷикӣ, русӣ, англесӣ, олмонӣ, фаронсавӣ, ҷинӣ, қуриёӣ, ҷонӣ, ҳиндӣ, арабӣ ва форсӣ) аз рӯи 41 ихтисоси ҷавобгӯ ба талаботи бозори меҳнат мутахassis тайёр карда мешавад.

• ДАР ИН ШУМОРА: •

Ҳақиқат «Ҳақиқати Тоҷикистон» аст!

сах. 5

Чаро барномаҳои давлатӣ маблағгузорӣ намешаванд?

сах. 7

Курсҳои бозомӯзӣ – тақозои замон

сах. 8

Саҳви мо ё саҳви шумо?

сах. 12

► СЕМИНАР

Гуфтугӯ дар мавзуи муҳим

Бо ташаббуси Вазорати маориф ва илми Чумхури Тоҷикистон ва ибтикори Пажуҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдураҳмони Ҷомӣ дар Муассиса давлатии таълимии литеӣ – интернати Президентӣ барои кӯдакони болаёқати Тоҷикистон дар ноҳияи Синон шаҳри Душанбе семинар омӯзиши дар мавзуи «Равишҳои муосири тақмили таълим ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ (дар ҳошияи иҷрои нақшаи чорабиишиҳои Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон оид ба амалигардонии «Бистсолаи омӯзиши ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ (дар ҳошияи иҷрои нақшаи чорабиишиҳои Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон оид ба амалигардонии «Бистсолаи омӯзиши ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ (дар ҳошияи иҷрои нақшаи чорабиишиҳои Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон оид ба амалигардонии «Бистсолаи омӯзиши ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ (дар ҳошияи иҷрои нақшаи чорабиишиҳои Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон оид ба амалигардонии «Бистсолаи омӯзиши ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ (дар ҳошияи иҷрои нақшаи чорабиишиҳои Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон оид ба амалигардонии «Бистсолаи омӯзиши ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ (дар ҳошияи иҷрои нақшаи чорабиишиҳои Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон оид ба амалигардонии «Бистсолаи омӯзиши ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ (дар ҳошияи иҷрои нақшаи чорабиишиҳои Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон оид ба амалигардонии «Бистсолаи омӯзиши ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ (дар ҳошияи иҷрои нақшаи чорабиишиҳои Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон оид ба амалигардонии «Бистсолаи омӯзиши ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ (дар ҳошияи иҷрои нақшаи чорабиишиҳои Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон оид ба амалигардонии «Бистсолаи омӯзиши ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ (дар ҳошияи иҷрои нақшаи чорабиишиҳои Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон оид ба амалигардонии «Бистсолаи омӯзиши ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ (дар ҳошияи иҷрои нақшаи чорабиишиҳои Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон оид ба амалигардонии «Бистсолаи омӯзиши ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ (дар ҳошияи иҷрои нақшаи чорабиишиҳои Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон оид ба амалигардонии «Бистсолаи омӯзиши ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ (дар ҳошияи иҷрои нақşaи чорабиишиҳои Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон оид ба амалигардонии «Бистсолаи омӯзиши ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ (дар ҳошияи иҷрои нақshaи чорabиишиҳои Vazorati maorif va ilmi Chumxuri Tojikiston oid ba amaligardoni «Bistsoila omuzshi va rushdi fanhoi tabiatshinosi, daqiq va riyozi (dar hoshayi ijro naqsha chorbayi).

Директори Пажуҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдураҳмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, номзади илми физика – математика Асадулло Начмиддиниё хамчун пешбаранди кори семинар аз хадафҳои пешгирифтаи пажуҳишгоҳ дар самти амалигардонии барномаи «Бистсолаи омӯзиши ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф», солҳои 2020 – 2040» баргузор гардид.

Муовини аввали вазiri маорif ва ilmi Chumxuri Tojikiston, professor Chamshed Churazoda qайд namud, ki makсадi yezloni «Bistsoila omuzshi...» az chonihi Roxbari davlat in, pesh az hamma, ba du samti nigarondi shudast. Yekum, baland bardoshgani siyati tashsiloti va dujom, vorid shudan ba nizomi tashsiloti chaqon. Ishtrikodroni seminari, ustodonu mutahassissoni soҳai fanҳoi daqiqi andeshaoi xeshro oid ba zaryarati chunin ҳamoisho baeн namudan. Az chumla, prezidenti Akademiyai tashsiloti Tojikiston, professor Muxammaddovud Salomien afzud, ki doir ba rushdi fanҳoi daqiqi va tabiatshinoi ATT niz betaraft nabuda, allakay yekchand dasturi metodio ilmipro taҳiyavu ba chop omada namudaast, ki mawridi sohibnazaron karor giriftaast.

Дар семинар омӯзгори литеӣ мазкур X. Собиров оид ба мавзуи «Роҳҳои бедор намудани завқ ва ҷалб кардани хонandagon ба omuzshi fanни химиya», I. Xonov, омӯзgori litesey innovatsionii «Dushanbe»-i nazdi Donishgoxi tehnologiyi Tojikiston, doir ba «Накши амалигарdonii usulxoi faъoli tаъlim dar tashakkuli taфakkuri tehniki xonandagon zimni tаъlimi fanni matematika», L. Chubenko, muovinii direktori litesey – internatni Przedidenti boroi kӯdakoni bolaeқati Tojikiston doir ba innovatsiya, dar mavzuui «Inkiishi fioliatni xonandagon zimni omuzshi fanҳoi daqiqi» va digar andeşaroni karand.

Хотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

► ТАЪЙИНОТ

Дар идораи ҳафтаномаи «Омӯзгор» 12 январи соли равон бо иштироки муовinи аввали вазiri maorif va ilmi Chumxuri Tojikiston dар ҳафтагирии ҷамshed Churazoda va sardori raesati kadrhoyi vazorat Ҳикматullo Saidzoda chalasai vasai kormandoni ҳaftanoma barqoz gash. Dar idoraи nashriya yakum vazeri ba ahl chalasa

мухтавo такмил ёфт, satku sifatni nigoшtaҳo bextar gash, teъdodi mуштариён afzud va az lihzozi oroishu bandubast niz rangi chilo tозa пазiruft. Dar idoraи nashriya yakum vazeri ba ahl chalasa

exhtirom pайдо кардаast. Bovar dorem, ki tahti roxbarii ӯ haftanoma az har chihat, maxsusan, az nigoҳi muхtavо farogiri mawzuhо boz ham takmil meёbad va doiraи nashriya yakum vazeri ba ahl chalasa

ki hamkorio iртиботашро bo ҳaftanoma ustuvor nigoҳi xoҳad doшt.

D. Kurbonzoda boroi bovariashon ba roxbariyi Vazorati maorif va ilm arzi sipos namuda, zimnan ibroz doшt, ki tanҳo bo ҳamkorii bavusyatu bosamar metawonem minbaъd niz нашriya bolumuвафқият va muхtavomandu purmazmun ba chop omada namoeм. Sarmuҳarriри tozataъyin navorario amiqandeshi, hamkoriyi va hamdigarfahmiy robitai эҷodiro hamchun muхimtarin omilxoi komёbi hamagohi tавзeh bakhshid va izxori bavarӣ kar, ki haftanoma dar in zamina minbaъd boz ham nuғuz pайдо xoҳad namud.

Dar farovardi chalasa muovinii avvali vaziri maorif va ilmi Chamshed Churazoda ba sarmuҳarriри navi nashriya va ba kуlli kormandoni on komёbiҳoi naving tamanno kar.

«Омӯзгор»

Дилафрӯз Қурбонзода – сармуҳаррири «Омӯзгор»

bo farmoni vazeri maorif va ilmi dар borai az vazifaи ҳaftanoma Dilafrӯz Kurbonzodaro kiroat kar. Muovinii vazeri zikr namud, ki N.Nuralizoda besh az daҳ sol dar in vazifa kor karf va faъoliyati purmazsulu farqorig doшt. Tahti roxbarii ӯ nashriya az nigoҳi mazmunu

bo istifoda az taҷcriba ҳosilkarداаш faъoliyatiашро dар bakhshoi digari Vazorati maorif va ilm idomaи xoҳad bakhshid.

Sarmuҳarriri navi ҳaftanoma Dilafrӯz Kurbonzoda қalamkashi shinoxtavu sohibteъdod ast. Қabilan dar idoraҳoi gunogуни maъrifati farhangi, az chumla, dar nashriya «Омӯзгор» kor karavu tаҷcriba anduxtaast, obrю

Murodӣ, muҳarrironi shuba Шодӣ Raҷabzod, Хотами Ҳомид va chande digar suhanroni kar, ba faъoliyati N.Nuralizoda baҳoi baland doddan va ba D.Kurbonzoda faъoliyati babororu bardavom tamanno binmudand. N.Nuralizoda boroi hamkorii samimi faъoliyati pursamarašon ba kormandoni «Омӯзгор» arzi sipos namud va vaъda dod,

► ҶАЛАСАИ КОРӢ

Баррасии масъалаҳои ҳалталаб

Дар doiraи safari korii muovinii vazeri maorif va ilmi Chamxuri Tojikiston Ziyodullo Abdulkodza dar Kasri farhangi nohija Rашit chalasai kor oid ba vazbi soҳai maorif dar nohijaon Sanqvor, Nurobod, Rашit, Tojikobod va Laxsh barguzor gardidi. Dar chalasa muovinon raiononi nohija - sarparastoni soҳa, mudironi shubaҳoi maorif, mudironi kabinetxoi metod, direktori marказҳoi tashsiloti ilovagӣ, tehnologiya ittiloot va kommuникатсиya, darfet va rushdi isteъdodxo, kitobdonon va moshvironi shubaҳoi maorif va direktori muassisaҳoi tаъlimi ширкат namudan.

Vazeri maorif va ilmi Chamxuri Tojikiston Rахim Saidzoda ba tariki machzoi suhanroni namuda, vobasta ba tavacchuhu hamkorixoi Xukumat Chamxuri Tojikiston, bahusus, Peshvoi millat, tatiqchi barnomaҳoi давлатӣ, tаъminot bo kadrhoyi omuzgori va iштирокi xonandagoni muassisaҳoi tashsiloti miёna umumi nohijaҳo mintaka dar ozmunkhoy chumxuriajvayi suhan kar, daстuru suporiшҳoi muшахhas dod. Sipas, muovinii vazeri maorif va ilmi Chamxuri Tojikiston 3.Abdulkodza vazbi soҳai maorifi

nohijaҳo nomburdarо maveridi taхhili karor doda, az chumla, qайд namud, ki chavoban ba tavacchuhu hamkorixoi Roshbariati olii kishvar boyad faъoliyati kormandoni soҳa taқvияt bakhshid shavad.

ichroи barnomaoi давлатӣ, tаъmini imtiёzҳoi mutahassisoni chavon, tаъmiру aznavsorii muassisaҳoi sadamavino tаъmirtalab va tаъsisii muassisaҳoi tomaktabii xususiu давлатӣ daстurxoi muшахhas doda shud.

muovinii vazeri қайд namud, ki roxbaroni muassisaҳoi tаъlimi masъuliyati beshtar zohir namuda, hamkoriro bo padar modaron mustaҳkam namuda, roxh u sulxoi muosiri baland bardoshgani satku siyati tаъlimiro istifoda namoyand.

Ҳamchunin, bo istifoda az iштиrok-i muovinon raiononi nohijaҳo chihati

Dar oхir sobiqadori soҳai maorif az nohija Rашit R. Toqiddinov, direktori muassisaҳoi tashsiloti miёna umumi №13, nohija Tojikobod C. Vakhobniё va muovinii raisi nohija Rашit B. Murodzoda қайд namudan, ki chalasai imrӯza chihati bartaraft namudan, kam buduҳo takoni chidдi medihad.

► ИБТИКОР

Омӯзиши забони давлатӣ

Aliakbar Akcholbekov, Araisi Chamzadi deҳoti Kizilrabit, ba mo xabar doda, ki chamoati deҳoti mazkur яке az chamoatxi dordasi tаъlimi fanни matematika, L. Chubenko, muovinii direktori litesey – internatni Przedidenti boroi kӯdakoni bolaeқati Tojikiston doir ba innovatsiya, dar mavzuui «Inkiishi fioliatni xonandagon zimni omuzshi fanҳoi daqiqi» va digar andeşaroni karor giriftaast.

dorand. Maktabi rakami 11-i deҳai Shaimoқ az xisobi daстgiri xiukumat Chamxuri Tojikiston va Bonki umumičaҳoi ba tавzehi замонавi soҳta shud.

Bori naҳust bo saъo taloши raisi nohija Xusnija Roshbzoda dar maktabxoi Chamzadi deҳoti Kizilrabit tаъlimi zaboni давлатӣ az sinfi як ba rox monda shud. In tадbir imkon doda, ki xatmkaradon mo ba donishkadaҳoi

chumxuri beshtar marok zoхir namoyand. Xolo ziёda az 29 nafar dar donishkadaҳoi shaҳroh Dushanbe, Xuchand, Kӯlob va Horug bolumuвафқият tаҳsil kar, istodaand. Soli 2022 az chumla 175 nafar xonanda az Chamzadi deҳot 19 nafar ba maktabxoi oly dohil garidandan, ki az onҳo bo kvotai Przedident shash nafar chavonpisaru duxtar dar donishkadaҳoi shaҳri

Dushanbe, chor nafar berun az kishvar taҳsil dorand. Dar nazdi maktabxoi rakami 11 va 27 maktab-i-internat bo farogiri 15 nafar xonanda faъoliyati dorand. Inchunin, dar har du deҳa 15-nafar kӯdak baryofa shudan. Dar deҳai Shaimoқ az chonihi Xukumat chumxuri maktabi navi zamona месозand.

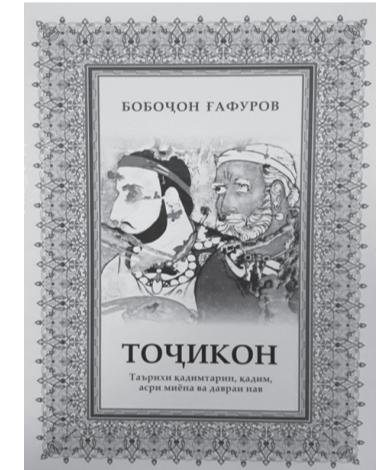
Ҕ. Қозибеков,
«Омӯзгор»

Таърих гувоҳ аст

**Мусаллам аст, ки таърихи
пуритихори худро амику
ҳамаҷониба надониста,
марҳалаҳои рушди дав-
латдории миллӣ, фарҳангу
тамаддун, адабиёт,
намудҳои гуногуни санъат,
илму маорифро наомӯхта,
ҳамчун ватандӯсти асил
ба камол расидану дар
ҳифзи манғиатҳои кишвари
соҳибистикол саъю талош
варзидан имконнозазир аст.**

Ин нукта дар Паёми
навбатии Президенти
кишвар, Пешвои миллат, мухтарам Эмомали Раҳмон ба
таври маҳсус зикр ва таъкид
шудааст: «Мо бояд ватандӯсту
ватанпараст бошем ва ҳаргиз
фаромӯш насозем, ки эҳсоси
гарми ватандӯстӣ ва хисси
баланди миллӣ омили асоси
тарин ва роҳи мухимтарини
рушди давлат ва ҷомеа мебошад». Воқеан, таърих гувоҳ

якчанд давлати тозабунёди
тоҷикон-Сафбориён, Тоҳириён
фидокорӣ намуданд, ҳарчанд
ки ба сабабҳои ноиттифоқию
низоҳи доҳилий аз ҷониби душ-
манон саркӯб ва маҳв гарди-
данд. Подшоҳи нахустин дав-
лати соҳибистиколи тоҷикон
Исмоили Сомонӣ аз иштиҳои
хукуматдорони пешин сабакҳои
омӯзандагӣ бардошта, бо таш-
кили артиши иқтидоранд ва
рунҳои асосии давлатдорӣ
кушӯду равшан ба душманони
ин сарзамин ҳушдор дод, ки
«то ҷаҳон ки ман ҳастам, дево-
ри Бухоро манам». Ин давлати
шукухманду тавоно ба дили
душманон-қабилаҳои бодияни-
шин ларзаю вахм андохта буд.
Тайи 900 сол тоҷикон дарбадару
овора, дар зери тобеяни
дигар давлатдорони аҷнабӣ
ба сар бурданд, вале забони
модарии худро аз даст надо-
данд. Бо ин забон олимону до-
нишмандон, мутафаккирону
файласуфон, шоирону нави-
сандагон, муарриҳони нобигаи
тоҷик асарҳои безаволу мон-
дагор таълиф намудаанд. Па-

Ҳанӯз моҳи марти соли 2021 зимни нахустин
ҷаласаи аъзои Эътилоғи обу иқлими Пешвои
миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
муҳтарам Эмомали Раҳмон қайд карда буданд,
ки обшавии босуръати пиряҳҳо дар баробари
зиёдшавии истеъмоли об, ки аз афзоиши аҳолӣ
ва рушди иқтисолӣ вобастагӣ дорад, метавонад
ба оқибатҳои манғӣ оварда расонад. Бо
назардошти ин, Президенти кишвар пешниҳод
намуданд, ки ҷиҳати тамарқуз кардан ба
масъалаи мазкур дар сатҳи байналмилалӣ, соли
2025 ҳамчун Соли байналмилалии ҳифзи пиряҳҳо
ва Рӯзи байналмилалии ҳифзи пиряҳҳо мӯайян
гардида, Бунёди маҳсуси байналмилалии ҳифзи
пиряҳҳо таъсис дода шавад.

Албатта, тамоми пешниҳод ва ташабbusҳои
Сарвари давлат бо банаざргирии вазъи минтақа,
имкониятҳо ва заҳираҳои табиии кишвар
роҳандозӣ гардидаанд. Бахусус, пешниҳод оид ба
таъмин намудани кишварҳои Осиёи Марказӣ бо
оби тоза тавассути таъсис додани Консорсиуми
байналмилалӣ доир ба истифодаи оби кӯли
Сарз, далели оини баланди давлатдорӣ, нигоҳ
доштани анъанаҳои неки ҳамсояғӣ ва ҳамгирии
давлатҳо дар ҳалли мушкилоти пешомада
мебошад. Зоро Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки 93
фоизи қаламраваш кӯҳсor аст, яке аз манбаъҳои
асосии оби Осиёи Марказӣ буда, аз пиряҳҳои
он 60 фоизи заҳираҳои оби минтақа ташаккул
мейбад.

Обшавии босуръати пиряҳҳо бар асари
тагири иқлими ба раванди таъмини шароити
мусоиди зиндагии аҳолӣ ва ҳифзи заҳираҳои
об таҳдиди ҷиддӣ дорад. Гуфтани коғист, ки аз
14 ҳазор пиряҳи Тоҷикистон, ки барои тамоми
минтақа аҳаммияти ҳаётӣ доранд, дар давоми 30
соли охир беш аз 1000 пиряҳ ба нобудӣ расидааст.

маҳсуси байналмилалии ҳифзи пиряҳҳо
пешниҳод карда буданд.

Ҳамзамон, Президенти Тоҷикистон аз кӯҳҳои
Помир мисол оварданд, ки обшавии куллаи
пиряҳ дар як сол 16 метрро ташкил медиҳад.
«Обшавии бузургтарин пиряҳи воқеъ дар ҳуշкӣ
- пиряҳи Федченко дар Тоҷикистон, ки дарозиаш
беш аз 75 километрро ташкил медиҳад, намунаи
возехи ин гуфтаҳо мебошад».

Тадқиқот нишон медиҳанд, ки танҳо давоми
70-80 соли охир пиряҳи Федченко беш аз
як километр коҳиши ёфта, масоҳаташ то 44
километри мураббаъ кам гардидааст. Бояд зикр
кард, ки дар Тоҷикистон 6 дарсади қаламрави
кишварро пиряҳҳо ишғол менамоянд. Маҳз онҳо
кариб тамоми Осиёи Марказиро бо оби тоза
таъмин мекунанд.

Мусаллам аст, ки бе нигаҳдошти пиряҳҳо
мушкилоти заҳираҳои обӣ зиёд мегардад, зеро
аз заҳирағардӣ ва обшавии онҳо мувозинати
обҳои сайёра вобастагӣ дорад. Пиряҳҳо дар
баробари обтажинуни дарёҳо, инчунин, дар
танзими ҷаҳони дарёҳо нақши мухим
мебозанд. Ба таври умум, метавон пиряҳҳоро
танзимкунандагӣ тағйирёбии иқлими баҳо дода,
дар ҳалли масоили марбути он ҷораҳои зарурӣ
андешид.

Бояд қайд кард, ки дар доираи омодагӣ ба
Конфорсии оби Сомонӣ Милали Муттаҳид,
ки моҳи марти соли 2023 таҳти раёстаси
Тоҷикистону Нидерланд баргузор мегардад,
ҳамbastagии обу иқлими ба ҳайси яке аз
мавзуъҳои асосии Конфорсии баррасӣ мегардад.

Чавҳари АБДУҒАФФОР,
муовини мудири Маркази
штатлоотӣ-таҳлили ДМТ

аст, ки дар давраҳои мурракабу вазнин, ки ба сарзамини
тоҷикон таҳдидҳои ҳатарзой паронандагӣ ва аз байн рағ-
тани давлатдорӣ ба мушоҳид мерасад, гурдону диловарони
механпарвари бебоқу соҳибирода алорагми нерӯҳои
таҳрибкори аҷнабӣ муборизаю мӯқовиматҳо намуда, ҷони ҳу-
дро дар роҳи ҳифзи якпорчагии марзу буими аҷдодӣ фидо кар-
данд, аммо ватанро ба душман
таслим нанамуданд. Миллати
баруманди тоҷик шуруъ аз давлатдорҳои нахустин илму
фарҳанг ва таъмаддуни бузур-
геро асос гузоштанд. Миллати
тоҷик аз замонҳои қадим
сулҳодӯсту озодиҳо буд ва ҷангу
хунрезири махкаму мекарду бо
мақсадҳои аҳриманона дасти
таҷовуз ба қаламрави дигар
мамолиқу билод дароз накарда-
аст. Ин андеша дар қитоби
оламшумали академик, муар-
риҳи нобига, аллома Бобоҷон
Фағуров - «Тоҷикон» ба ғунаи
возеху муғассал, бо истифода
аз мадраку далелҳои мұттамади
таъриҳи исботи ҳудро ёфтааст.
Муборизаю талошҳои қаҳрамонони
диловар бар зидди душманони ин миллату
кишвар, аз ҷумла, Искандару
арابҳо дар роҳи ҳақтaloшӣ,
озодиҳои миллӣ ба таъсиси
давлати абарқудрати Сомонӣ
оварда расонд. Дар масири
расидан ба ин марҳалаи таъриҳӣ

дидай бузурги таъриҳист, ки
дар марҳалаҳои бâъдина ин
забон ҳамчун забони давлатӣ
соҳибмаком буд. Дар давраи
хукмронии сулолаи Мангитиён
нис забони расмию коргузории
давлатӣ забони тоҷикӣ ба шу-
мор мерафт. Танҳо бо ба сар
ҳокимијат омадани болшеви-
кон, шуруъ аз соли 1917 (дар
аморати Бухоро соли 1920) ин
забон аз мақоми худ барканор
ва забони русӣ ҷойгузини он
дар ҳама соҳаҳо ълон гарди-
дад. Дар асарҳои Сардори давлат,
муҳтарам Эмомали Раҳмон,
хусусан, «Чехраҳои мондагор»
бузурги шаҳомати миллат дар
симои фарзандони баруманду
механпарвари ў, шуруъ аз Ар-
дашеру Монӣ, Маздақ, Спита-
мен, Исмоили Сомонӣ то усто-
дон Садриддин Айнӣ, Мирзо
Турсунзода, Бобоҷон Faғuров
ва Сотим Улуғзода инъико-
си ҳудро ёфтаанд. Ба бахти ин
миллати ҷаҳони таъриҳро
фарғони кашидаву таҳаммул
карда, 9 сентябри соли 1991
тоҷикон дубора соҳиби давлати
соҳибистиколи миллӣ гарди-
данд. Ҳалқи тоҷик 31 сол меша-
вад, ки курсанду болида рӯзгор
ба сар мебарад ва аз пайи
амалҳои неки ватандӯстона мебошад.

Муҳаббат КАРИМОВА,
магистранти курси 2-юми
Донишгоҳи давлатии Дангаро

АНДЕША

Мардуми точик ҳамчун иттилооти дурӯғу бепояи хешро бо чандин забон тарҷума намуда, ният карданд, ки дар чомеаи ҷаҳонӣ Тоҷикистонро ҳамчун қишивари таҷовузгар - агресор нишон бидиҳанд. Аммо тавре мегӯянд, «бори қаҷ ба манзил на-мерасад». Фарзандони баномуси фарзонаи миллат зери дастури ҳидоятҳои Пешвои музассами миллат чун ҳамеша баҳри ҳимояи манфиатҳои миллат даст ба кор шуданд. Суҳанронии вазири корҳои ҳорҷии Тоҷикистон Сироҷиддин Муҳридин аз минбари баланди Созмони Миллати Муттаҳид мушти маҳкаме буд ба даҳони бефаровези ҷанде аз ҷангдӯстону тухматгарон аз қишивари ҳамсоя. Ҳамзамон, қаламкашон, рӯznomaniygoron, коршиносони дохилио байнalmilalij аз Тоҷикистон бо навиштану нашри мақолаву маводи пурмуҳтаво аз ҳилаву

даъвати роҳбарияти Қирғизистон аз СММ, САҲА ва ташкилотҳои дигари «миёнаравӣ» дар ҳалли ин буҳрон» изҳори нигаронӣ карда, таъқид намудааст, ки «...аз як масъалаи маҳаллии байнidavlati ба як баҳси қалони минтақавӣ ва байнalmilalij табdil ёфтани ...» имкон дорад.

Дар навишта масоҳати заминҳои гасбшуда мушаххас гардидааст, яъне, айни замон 211 000 гектар замини Ҷумҳурии Тоҷикистон дар дасти Қирғизистон аст, ки «агар дар мисоли берунӣ бингарем, ин заминҳои гасбшуда қарib баробари ҳудуди қишивари Люксембург дар Аврупо, ё тақрибан ду баробари ҳудуди қишиварҳои Сингапур ва Бахрайн дар Осиё мебошанд».

Муаллиф сабабҳои дар ихтиёри Қирғизистон қарор гириф-

бо гузаштани зинаҳои муҳталифи барасмиятдарорӣ ҳукими конунӣ пайдо мекунанд...

Дар давоми матлаб Абдуллоҳи Раҳнамо таърихи арзи вуҷуд кардани Ҷумҳурии Қирғизистон, оғози баҳси марзӣ бо Тоҷикистон ва масъалаи анклав набудани Воруҳро ин тавр қаламод кардааст: «Ҷумҳурии Қирғизистон то 15-уми апрели соли 1927 ҳамчун вилояти муҳтор ва то 5-уми деҳабри соли 1936 ҳамчун ҷумҳурии муҳтор ба таркиби Федератсияи Русия доҳил мешуд. Бинобар ин, ҳангоми гирифтани мақоми ҷумҳурии иттиҳодӣ (соли 1936) ин ҷумҳурий дар ҳамон сарҳадҳои тасдиқштаян солҳои 1924-1927 ва соли 1932 ташкил шудааст. Нуктаи муҳимме, ки оғоз ва собиқи баҳси марзӣ байни Тоҷикистон ва Қирғизистонро нишон медиҳад, ин аст, ки баробари тасдиқи марзҳои

будан ва пурра ба Тоҷикистон пайваст будан ва тааллуқ доштани Воруҳ мебошад. Маҳз дар муқоиса бо ин ҳуччати расмӣ ва ҳарита замимавии он метавон муйян кард, ки қадом минтақаҳо баъдан гасб шуда, боиси амалан аз сарзамини асосии қишивар чудо мондани Ҷамоати Воруҳ гаштаст. Санади дигаре, ки метавонад ҳамчун далели тақвиятдиҳандай дурустии ин масъалаи пеш оварда шавад, Қарори Шӯрои комисарҳои ҳалқии (совнарком) Иттиҳоди Шӯравӣ аз соли 1947 дар бораи тасдиқи сарҳадҳо байни Ҷумҳурии Ӯзбекистон ва Ҷумҳурии Қирғизистон аст, ки дар ҳарита ва таснифоти он низ Воруҳ дар муҳосираи ҳудуди Қирғизистон набуда, ҳамчун замини пайваста ҷузъи ҳудуди Тоҷикистон нишон дода шудааст...».

Номбурда аз он изҳори таас-

Ҳақиқат «Ҳақиқати Тоҷикистон» аст!

Назаре ба матлаби пажуҳиши коршиноси масъалаҳои байнalmilalij Абдуллоҳи Раҳнамо таҳти унвони «МАВҶЕИ ТО҆ЦИКИСТОН Ё ЧАРО ҶУМҲУРИИ ТО҆ЦИКИСТОН ҚИШВАРИ ТА҆ЧОВУЗГАР НЕСТ?»

ву ҳурмату эҳтироми тоҷиконро пош доштааст. Агар мушахҳастар бигӯем, сухан дар бораи ҷумҳурии Тоҷикистон ҳаммарз - Қирғизистон меравад. Тайи қарib сад сол аст ин ҳамсоя баҳрои заминҳои ҳуди Тоҷикистон, ки айёми дар ҳайати қишивари собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ будан ҳамчун иҷора ба қишивари Қирғизистон додааст, мочарову ҷанҷӯҳи бемаъни марзӣ ташкил мекунаду сулҳу оромӣ ва амнияти минтақаҳои барқасдана барҳам мезанад. Ҷанд соли оҳир ҷониби Қирғизистон аз ҳештандорию риояи они ҳамсоядории тоҷикон сӯнистифода карда, ба ҳудуди шаҳру ноҳияҳои ҳаммарз ҳамлаҳои ногаҳони аҳдшиканоана намуда, боиси марги афсарону сарбозон, мардуми бегуноҳ - сокинони осоиштаи ин мавзӯъҳо мегардад. Ба таври мисол метавон аз ҳуҷуми «ҳамсояҳо» дар 14 -16 сентябриси 2022 ёдовар шуд, ки дар натиҷа қӯдакони маъсум, занони ҳомилаю модарони зор, ҷавонмардони сулҳдӯст - ҳам аз ҳисоби сокинони маҳалли ҳам аз ҳамдӯстӣ ҳамлаҳои ҷониби ҳудро аз даст доданд ва ҳамчунин, ба молу мулк ва ҳонаҳои истикоматии сокинони минтақаҳои наздисарҳадӣ дар вилояти Сугд ҳисороти зиёде ворид гардид. Ҳушбахтона, ба дастури ҳидоятҳои инсонпарваронаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ин зарарҳои моддӣ дар қӯтоҳтарин фурсат бартараф карда шуданд. Аммо бо пулу мол дигар наметавон он азизони рафтаро баргардонд ва дотги фирӯzo ҳичронашон якумрӣ дар дили пайвандону дӯстон ҳоҳад монд...

Бо вуҷуди ин ҳама ҳаробкориҳо, ҳангоми ҳамлаҳои ҳуనини ҳуд ҷониби Қирғизистон тибқи зарбулмасали «Ҳам дӯзиҳо ҳам пешхезӣ» амал намуда, бо тайёрии пешакӣ, бо истифода аз саҳифаҳои фейкӣ ҷониби Тоҷикистонро дар ин мочарову ҷониби Ҳақиқати Тоҷикистон аст. Муаллиф аз «ба ин баҳс пайвастани Россия ва созмони СПАД ва

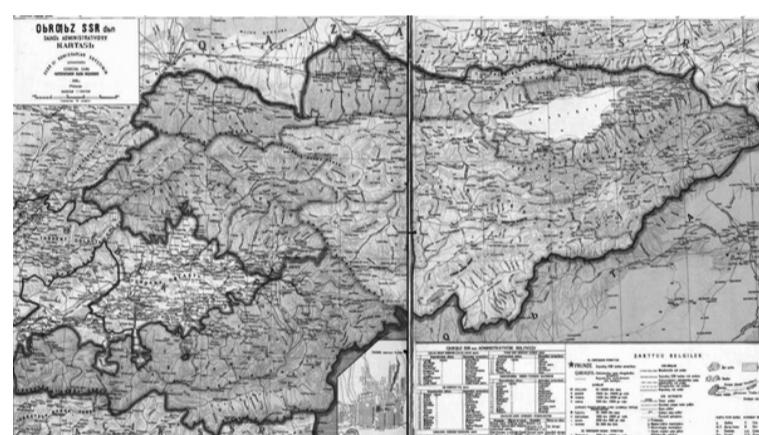
найрангҳо, дасисаву аҳдшиканӣ ва ҳуңрезию ҳонасӯзии ҷанде аз ҳоҳарони қинавару ӣғвогари қишивари ҳамсоя бо дasti ниҳодҳои қудратии ин қишивар парда аз рӯйи ҳақиқии онҳо бардоштанд ва баҳонаи аслияшонро баҳрои роҳандозии ҷангӯ ҳуңрезӣ дар сарҳад бо Тоҷикистон ифшо мекунанд.

Дар ин замини, аз маводи бисёр ҳам ҳуби таҳлилии пажуҳиши коршиноси масъалаҳои байнalmilalij Абдуллоҳи Раҳнамо таҳти унвони «МАВҶЕИ ТО҆ЦИКИСТОН Ё ЧАРО ҶУМҲУРИИ ТО҆ЦИКИСТОН ҚИШВАРИ ТА҆ЧОВУЗГАР НЕСТ?» метавон ном бурд, ки ҷандест дар саҳифаҳои иҷtimoi, сомонаҳои бозътибор ва мачаллаву ҳафтаномаҳои нашр гардидау аз ҷониби тамоми қишиҷои ҷомеа ҳамавозии густарда пайдо кардааст.

Шарҳи коршиносӣ бар мояҳит ва асосҳои ҳуқуқии мавҷеи Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар баҳси марзӣ бо Ҷумҳурии Қирғизистон, воқеан, дар асоси пажуҳиши амиқу ҳаматарафа бо истифода аз манбаъҳои дақiq, бегазарона, дар асоси мадракҳои аслии мавҷуда ишӯ шудааст, на дар асоси гаразу ҳисси ҳудҳоҳӣ. Он амалҳои ноҳубе, ки зимни ҳамлаҳои иҷtimoi ҷониби Қирғизистон низ маҳз ҳамин аст, ки баҳрои ба истифодабарии он ҳуңрезӣ дар ҳудуди ҳамсаҳарӣ ҳамсоя санадҳои маъмурию маҳаллии гуногунсатҳо вуҷуд доқонд.

Аммо «нуктаи қувват»-и Тоҷикистон ин аст, ки ҳеч яке аз ин санадҳо, ки байни шаҳсонау ҳоҷагиҳои минтақаҳои идораҳо дар бораи истифодай заминҳо ба имзо расидаанд, расмиёти зарурии давлатиро нағузашта, ҳамчун ҳуччати расмии муайянкунандаи сарҳади давлатӣ байни Тоҷикистон ва Қирғизистон эътироф нашудаанд...

Дар идома пажуҳишгар «асоси ҳуқуқӣ барои эътибори расмӣ ва давлатии ҳуччатҳои муайянкунандаи марзҳо»-ро шарҳ дода, таъқид кардааст, ки онҳо танҳо

тани заминҳои Тоҷикистонро чунин баён кардааст: «... дар тӯли ҳудуди 90 соли оҳир маҳз дар асоси амалу санадҳои чун муомилаи байниҳамдигарии шаҳрвандони оддӣ ё мансабдори маҳалли(1), табодули замин байни колхозу совхозҳо(2), тавоғуки роҳбарони ҷамоату шаҳру ноҳияву вилоятҳо(3), қарори вазорату идораҳои соҳавӣ(4), ҳолатҳои фурӯҳта шудани замин дар сатҳҳои гуногун(5), протоколҳои комиссияҳои муштарак(6), иҷорадарҳои расмии байнidavlati(7) ва гайра ба ихтиёри қишиҷои ҳамсоя даромадаанд... Як «нуктаи қувват»-и ҷониби Қирғизистон низ маҳз ҳамин аст, ки баҳрои ба истифодабарии он ҳуңрезӣ дар ҳудуди ҳамсаҳарӣ ҳамсоя санадҳои маъмурию маҳаллии гуногунсатҳо вуҷуд доқонд.

Аммо «нуктаи қувват»-и Тоҷикистон ин аст, ки ҳеч яке аз ин санадҳо, ки байни шаҳсонау ҳоҷагиҳои минтақаҳои идораҳо дар бораи истифodai замinҳo ба imzo rasidaand, rasmiyati zaruriyati davlatiro naғuzashtha, hamchun ҳuchchati rasmii muaiyan-kunanda sарҳadi давлатӣ bайni Toҷikiстон va Қirғizistон эътиrof namud.

Ин қарори Президиуми ҶМШС Қирғизистон, аз ҷумла, ҳамчун баҳси тарқибӣ ва пайвастаи Исфара ба Ҷумҳурии Тоҷикистон тааллуқ доштани минтақаи Воруҳро бо 3,5 ҳазор аҳолӣ низ дар бар мегирифт, ки он муҳимтарин ва асоситарин ҳuchchat bарои esklav ё qazira na-

суф кардааст, ки «... шояд бо назардошти дӯстӣ байни ду ҳалқу ҷумҳурий ва ё бо назардошти дар доираи як давлат (ИҶШС) зистани ду ҳалқ, дар рағти кори ин комиссияҳо баъзе заминҳои конунӣ Тоҷикистон баҳрои истифодаи қирғизҳо ҳоҷигузор шудааст. Аммо нуктаи қатъӣ ин аст, ки пас аз соли 1932 то замони фурӯпошии ИҶШС ягон ҳуччати муайянкунандаи марзи давлатӣ бо тартиби мукарраргардидаи қонунгузорӣ ва Конституцияи ИҶШС (солҳои 1936 ва 1977) тасдиқ нагардидааст. Ин аст, ки дар ин масъалаи тамоми ҳуччатҳои истифodashavanda аз ҷониби Қирғизистон ҳамчун санади муайянкунандаи сарҳади давлатӣ бо мушкили расмият ва эътибори ҳуқуқӣ rӯbarӯ мебошанд...».

Муаллифи пажуҳиши мазкур аз бастаи ҳуччатҳои низ сухан оварда, бо пешниҳоди далелҳои раднашаванда беасос будани он «ҳуччатҳои такяҷоӣ»-и ҷониби Қирғизистонро исбот кардааст...

Дар умум, матлаби пажуҳиши коршиносид ба масъалаҳои байнalmilalij Абдуллоҳи Раҳнамо маводи пурмуҳтаво, дорои факту ракамҳои дақiq, андешаҳои нуктасанҷона, мулоҳизаҳои бамаврид ва иншошуда дар асоси таҳлили баррасии ҳуччатҳои аз лиҳози ҳуқуқӣ мӯтамад буда, мутолиаи комили он барои тамоми қишиҷои ҳамсаҳарӣ, ҳар як сокини қишиҷо, новобаста аз қасбу корашон, зарур ва ҳатмист, то дар сурати пеш омадани мушкилоти эҳтимолӣ дар марз бо Қирғизистон (алҳазар) бо дарки масъулият амал карда, бо ҳисси баланди ватандӯстӣ аз манфиатҳои қишиҷо дониставу санҷида ҳимоя намоянд, чи бо қалам, чи бо силоҳ. Мутафаккири номвар Ҷим Моррисон гуфтааст, ки касе иттилоотро идора мекунад, аклро назорат мекунад. Ҳар касе, ки иттилоотро дастрас мекунад, азизи мардум ҳоҳад шуд.

Дилафрӯз ҚУРБОНЗОДА,
«Омӯзгор»

► НИГАРОНӢ

Чаро барномаҳои давлатӣ маблағузорӣ намешаванд?

Дар беҳтар намудани сифати таҳсилот, самаронакии фаъолияти муассисаҳои таълимӣ, баҳусус, муассисаҳои таҳсилотиумумӣ кабинети фанӣ ва озмоишгоҳҳои мучахҳази таълимӣ мавқеи мухим доранд. Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3.04.2021, №114 «Дар бораи Барномаи таъмин намудани муассисаҳои таълимӣ бо кабинетҳои фанӣ ва озмоишгоҳҳои мучахҳази таълимӣ барои солҳои 2021-2025» ҷиҳати рушди нумуи соҳаи маориф тамоми имкониятҳоро мухайё месозад. Дар шаҳру ноҳияҳои минтақаи Кӯлоб 1482 адад кабинети фанӣ, аз ҷумла, шаҳри Кӯлоб 155, Восеъ 217, Ҳамадонӣ 170, Фарҳор 125, Балҷувон 120, Ҳовалинг 120, Муъминобод 246, Шамсиддини Шоҳин 140, Темурмалик ва Дангар 189 адад ба нақша гирифта шудааст. Мутаассифона, иҷрои барнома дар сатҳи шаҳру ноҳияҳои минтақаи Кӯлоб дар самти амалишавии барнома шинос шудем. Шӯбайи маорифи ноҳияи Восеъ дар асоси нақшаи чорабинҳои тасдиқгардидо корҳои муайянен-

ро ба сомон расонидааст. Пеш аз ҳама, қарори мазкур барои иҷро ба муассисаҳои таълимӣ ва ташкилоту муассисаҳои даҳлор дастрас гардонида шудааст. Дар давоми солҳои 2021-2025 дар муассисаҳои таълимии ноҳия тибқи нақшаи барнома бояд 3 адад озмоишгоҳи мучахҳази таълимӣ ва 217 адад кабинети фаннии мучахҳази таълимӣ таъсис дода шавад.

Дар соли таҳсили 2021-2022, тибқи нақша, дар муассисаҳои таълимии ноҳия бояд 1 адад кабинет-озмоишгоҳи мучахҳази таълимии фанни физика ва 45 адад кабинети фанни мучахҳази таълимӣ таъсис дода мешуд. Бояд қайд намуд, ки дар давоми соли 2021 8 адад кабинети фанни физика, кабинети химия, аз фанни биология 3 адад ва аз фанни география 9 адад, аз фанни математика 9 адад, аз фанни технология иттилоотӣ 5 адад, аз фанни суруд ва мусикӣ 9 адад ташкил карда шудааст. Дар соли таҳсили 2022-2023 тибқи нақша дар муассисаҳои таълимии ноҳия бояд 1 адад озмоишгоҳи мучахҳази таълимии химия ва 45 адад кабинети фанни мучахҳази таълимӣ аз фанҳои физика 7 адад, химия 5 адад, биология 2 адад, география 9 адад, математика 9 адад, технология иттилоотӣ 4 адад, суруд ва мусикӣ 9 адад ба нақша гирифта шудааст. Мутаассифона, то имрӯз аз тарафи раёсати

кабинетҳои мучахҳази таълимӣ ва озмоишгоҳҳои фанӣ амири вакт ва тақозои замони мусир мебошад. Бояд қайд кард, ки дар муассисаҳои таҳсилоти

молия барои амалӣ намудани бандҳои барномаи мазкур ягон ҳел маблаг чудо нагардидааст. Дар баъзе аз муассисаҳои таълимии ноҳия барномаи мазкур то имрӯз амалӣ нашуда истодаст. Маълумоти оморӣ нишон медиҳад, ки дар муассисаҳои таълимии ноҳия 60%-и мактаббачагон вақти дарсиро бо гӯш додани лексияи омӯзгорон ва 25 адад кабинети фанни мучахҳази таълимӣ таъсис дода мешуд. Дар давоми соли 2021

умумии ноҳияи Фарҳор дар давоми солҳои 2021-2025 тибқи нақша бояд 3 адад озмоишгоҳи мучахҳази таълимӣ ва 217 адад кабинети фанни мучахҳази таълимӣ ташкил карда шавад.

Дар соли таҳсили 2021-2022, дар муассисаҳои таълимии ноҳия бояд 1 адад озмоишгоҳи мучахҳази таълимии фанни физика ва 25 умуман ягон кабинети таълимӣ таъсис дода шудааст.

Шариф АБДУЛҲАМИД,
«Омӯзгор»

► МУАРРИФӢ

Машварати психолоғӣ мӯҳим аст

Чанд қабл дар муассисаҳои таълимии ҳусусии «Литсейи Раҳнамо» муаррифи ри-солаи олими равоншиносӣ, устоди кафедраи психолоғии факултети фалсафаи Донишгоҳи миллӣ Тоҷикистон Махмадулло Давлатов таҳти унвони «Машварати психолоғӣ дар мактаб: таҳлили вазъиятҳо ва тавсияҳо» бо иштироки омӯзгорону равоншиносӣ таълимгоҳҳои қаламрави поӣтаҳт, устодони кафедраҳои психолоғии макотиби оли, масъулони Сарроғати маорифи шаҳри Душанбе, шӯбайи маорифи Исмоили Сомонӣ, адабону рӯзноманигорон баргузор гардид.

Ҳамоишро директори Литсейи Илҳомиддин Ҳакимнӣ ифтитоҳ намуд. Аз ҷумла, зикр қард, ки замони мусир дар назди мактабу маориф ҳалли масоили ҳаётан мухим, ба ҳусус, тарбияи наслӣ наврас ва ҷавонони кӯшову ҷӯё ва созанди ҷомеаи имрӯзу фардоро мегузорад. Мудири шӯбайи маорифи ноҳияи Исмоили Сомонӣ Ҳусния Кӯчарзода дар ҳусуси фаъолияти якҷояи муассисаҳои таълимӣ, волидон, ахли ҷомеа ва равоншиносон ҳарф зад. Мудири кафедраи психолоғии ДМТ, номзади илмҳои педагогӣ Бахрулло Саидзода гуфт, ки тайи ҷанди соли охир

дар таълимгоҳҳо равоншиносон ба фаъолият пардохтаанд, ки марҳала ба марҳала дар пешбурди кори таълиму тарбия ва пешгирии наслӣ наврас аз ҳар гуна рафттору кирдорҳои номатлуб саҳми назаррас мегузоранд. Яке аз олимони шинохтаи соҳа, устод Махмадулло Давлатов мебошанд, ки дар ин мавзӯй корҳои шоистаero анҷом додаанд. Мав-

таълимӣ дар фаъолияти онҳо кумаки хубе ҳоҳад расонд. Доктори илмҳои психология Нафиса Юнусова перомуни мазмуну мухтавои дастури методии мазкур сухан ронда, зимнан, зикр қард, ки техникаи гузаронидани машварати психолоғӣ бо хонандагон аз самтҳои асосии фаъолияти равоншиносон ба хисоб меравад, ки дар рисолаи

суф мушоҳидау бардошт ва таҳлилу натиҷагириҳои илмии ҳудро дар шакли китобу рисола ва монографияҳои алоҳида, ки төъоди онҳо ба 100 мерасад, ба нашр расондааст, ки аз ин таълифот пурсамар истифода мекунанд. Рисолаи тозанаҳри «Машварати психолоғӣ дар мактаб: таҳлили вазъиятҳо ва тавсияҳо», ки ҳамчун дастури таълимӣ таълими пойтаҳт дастрас гардонда шавад. Устоди ДМТ, олими равоншинос Сайфиддин Расолов таъқид нашуд, асри XXI собит намуд, ки дар муассисаҳои таълимӣ соҳибмâлумоту саводнок намудани шогирдон бе назардошти

М. Давлатов амиқу муфассал ва ҳамаҷониба таҳлилу баррасӣ гардидааст. Омӯзгори қалони кафедраи психология ва педагогикии умумидонишгоҳии ДДОТ ба номи С. Айнӣ Ёрмаҳмад Тӯраев қайд қард, ки дастури таълифнамудаи устод М. Давлатов бояд бо төъоди зиёд бознашр ва ба муассисаҳои таълимии пойтаҳт дастрас гардонда шавад. Устоди ДМТ, олими равоншинос Сайфиддин Расолов таъқид нашуд, асри XXI собит намуд, ки дар муассисаҳои таълимӣ соҳибмâлумоту саводнок намудани шогирдон бе назардошти

тарбияи шаҳсияти рӯҳӣ ва равонии онҳо имконнозарӣ аст.

Муаллифи дастури таълимӣ-методӣ, устод Махмадулло Давлатов дар суханронии ҳуд зикр намуд, ки имрӯз устодону мураббияҳо ба донишҳои психолоғӣ ниёзи ҷиддӣ доранд. Онҳо зимни ба роҳ мондани машгулиятаҳои ҳуд қобилият, шавку ҳавас, майлу таваҷҷуҳи хонандагонро ҳаматарафа омӯҳта, бояд дар ин масъалаи бардошти ҳудро дошта бошанд. Муаллифи дастури таълимӣ-методӣ атрофи зинаҳои фаъолияти равоншинос дар мактаб ба тафсил сухан ронда, қайд қард, ки тули 2,5 моҳи ҳамкорӣ бо хонандагони муассисаи таълимии ҳусуси «Литсейи Раҳнамо» зиёда аз 400 нафар хонандау падару модар ба ў дар гирифтани маслиҳату тавсияҳои психолоғӣ муроҷиат намудаанд.

Дар расми муаррифи дастури мавриди назар нависанд, Азизи Азиз ва рӯзноманигор, номзади илмҳои филология Ноиллоҳ Нуризизода анҷашои ҳудро баён дошта, иқоми роҳбарияти муассисаи таълимии ҳусуси «Литсейи Раҳнамо»-ро дар масъалаи рӯнамоии дастури таъlimiu методии олими равоншинос, устод Махмадулло Давлатов ва бад-ин васила, тарғибу паҳн қардан таҷрибаи амалии равоншиносон дар ҳусуси мушоҳидау омӯзиш ва таҳлилу натиҷагириҳои рафттору кирдори хонандагон, омилҳои рӯҳию равонӣ ва амсоли инҳо мухим ва сарвиҳати номиданд.

Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»

► ИҶДОМ

Бо мақсади баланд бардоштани савияи донишу малақаи насли наврас бо ибтиқори раёсати маорифи вилояти Ҳатлон озмуни «Иҳтироъкорони наврас» ташкил гардид.

Даври ҷамъбастию натиҷагирии озмуни мазкур дар литсейи давлатии рақами 1- шаҳри Ҷоҳар баргузор гардид. Дар ҷорӯи мазкур Ғазалшоҳ Сафарзода, сардори раёсати маорифи вилояти Ҳатлон

Иҳтироъкорони наврас қадрдонӣ шуданд

лон ва дигар масъулии ширкат намуданд.

Бояд ёдовар шуд, ки дар озмуни хонандагон ҳамаи муассисаҳои таълимии шаҳру навоҳии вилоят ширкат карданд.

Сафаралий Махмадиев, роҳбари маҳфили «Сайёҳи наврас»-и муассисаи таҳсилоти иловагии ҳусуси Дангар, иброз дошт, ки имрӯзҳо барои баланд бардоштани донишу малакаи насли наврас аз ҷониби масъулии маориф ингӯна озмунҳо дар сатҳи баланд доир гардида истодааст.

Дар фарҷоми ҷорӯи мазкур голибон бо тухфаҳо қадрдонӣ карда шуданд.

С. АЗИЗӢ,
«Омӯзгор»

Дар тамоми ҷузъи томҳои Артиши миллии Тоҷикистон баҳшида ба даври якуми омӯзиш ҳамоишҳо доир шуданд.

► ТАВЗЕХ

Нақшай таълимий ва моҳияти он

Нақшай таълимий муассисаҳои тоҳсилоти умумии Чумхурии Тоҷикистон дар асоси «Стандарти давлатии тоҳсилоти умумии Чумхурии Тоҷикистон», «Низомномаи намунавии муассисаҳои тоҳсилоти умумии Чумхурии Тоҷикистон» ва дастурӯйи Президенти Чумхурии Тоҷикистон оид ба эълон намудани «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табииатшиносӣ, дакиқ ва риёйӣ дар соҳаи илму маориф» солҳои 2020-2040 бармеояд ва дигар санадҳои меъёрии

ни шӯббаи маориф пешниҳод намоянд. «Нақшай таълимий муассисаҳои тоҳсилоти умумии Чумхурии Тоҷикистон барои солҳои 2018-2019 ва солҳои минбаъда» бо карори мушовараи Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон 01.10.2028/39 тасдик карда шуда, аз тарафи Маркази ҷумҳуриявии таълимию методии назди Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон бо төъдоди зарурӣ нашр карда шуда, дастраси шӯббаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои кишвар гардидаст.

риф дар вакти чамъбости тарификатсия бояд муайян намоянд, ки сарбории омӯзгороне, ки тахассуси олӣ, якум, дуюм ва бетахассуси омӯзгорианд, чанд соатро муайян мекунад.

Дар шӯббаҳои маориф низ муайян карда нашудааст, ки дар шаҳр ва ноҳия чанд нафар омӯзгори тахассусдор фаъолият дорад ва камъи сарбории онҳо дар умум чанд соатро ташкил мекунад.

Масъалаи мазкур дар шӯббаҳои маориф ва муассисаҳои таълимии вилояти Суғд дар муҳлатҳои муқарраршуда ба пуррагӣ ҳалли худро ёфт.

хукуқӣ дар соҳаи маориф, бо назардошти ҳусусиятҳои синнусолӣ ва равонии ҳонандагон таҳия гардида, низоми ягонаи соатҳои таълимиро дар муассисаҳои тоҳсилоти умумӣ, новобаста аз шакли ташкилио ҳукуқӣ, ба танзим медарорад.

Бо мақсади ба танзим даровардан ва муайян намудани сарбории омӯзгорони муассисаҳои таълимий ва дигар кормандони соҳаи маориф дар асоси фармоиши мудири шӯббаи маориф ҳар сол дар моҳи сентябр ҳайати комиссияи тарификатсионии шӯббаи маориф таъсис дода шуда, баъди тасдик мудири шӯббаи маориф дастраси муассисаҳои таълимий мегардад ва дар асоси фармоиши мудири шӯббаи маориф роҳбарони муассисаҳои тоҳсилоти миёнаи умумӣ ҳайати комиссияи тарификатсиониро интиҳоб намуда, сарбории омӯзгоронро тиқби нақшаша таълимий майян намуда, бояд аз 20.09 то 25.09 ба аъзои комиссияи тарификатсио-

Рафти омӯзиши масъалаи мазкур дар муассисаҳои таълимий ва шӯббаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурий нишон дод, ки аъзои комиссияи тарификатсионӣ ҳам дар муассисаҳои тоҳсилоти миёнаи умумӣ ва ҳам дар шӯббаҳои маориф баъзе самтҳои асосии тарификатсионӣ, ки ҳисботҳои оморӣ: тоҳсилот, тахассус, гайрииҳтисос, гайрипедагогӣ ва маълумоти омӯзгоронро муайян менамоянд, аз мадди назар дур мондаанд.

Бояд қайд намуд, ки аз беназорати шахсони масъуль ҳангоми таъсиси шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурий зарур аст, ки дар асоси замимаҳои нақшай таълими муассисаҳои тоҳсилоти умумии Чумхурии Тоҷикистон нақшашои таълимиро таҳия намуда, баъди тасдик роҳбарони муассисаҳои таълимий ва мукоиса бо нақшай таълимий барои тасдик ба шӯббаи маориф пешниҳод намоянд.

Аз ин чост, ки ҳам дар муассисаҳои таълимий ва ҳам дар шӯббаҳои ма-

орифи Вилояти Муҳтори Қӯҳистони Бадаҳшон, вилояти Ҳатлон, шаҳру ноҳияҳои тобеи марказро зарур аст, ки пеш аз оғози масъалаи мазкур мудирони кабинетҳои методӣ, иқтисодчиёни шӯббаҳои маорифро вазифадор намоянд, ки бо муҳосибон ва мувониҳони роҳбарони муассисаҳои таълимий оид ба корҳои таълими дар бораи ҳаҷми сарбории таълимии ҳонандагон, таъсими самараноки сарбории омӯзгорон дар нақшашои таълими тиқби нишондоди «Стандарти давлатии тоҳсилоти умумии Чумхурии Тоҷикистон» ва «Нақшашои таълими», ки бо карори мушовараи Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон тасдик карда мешавад, семинар-машварати дастурдҳӣ гузаро-

Мудирони кабинетҳои методии шаҳру ноҳияҳоро зарур аст, ки дар асоси замимаҳои нақшай таълими муассисаҳои тоҳсилоти умумии Чумхурии Тоҷикистон нақшашои таълимиро таҳия намуда, баъди тасдик роҳбарони муассисаҳои таълимий ва мукоиса бо нақшай таълимий барои тасдик ба шӯббаи маориф пешниҳод намоянд.

Бо истиснои тартиби дар поён овардашуда, дигар маълумот дар тарификатсиони шӯббаҳои маориф мавҷуд мебошанд.

Чаваршо ИМАТШОЕВ,
мутаҳассиси шӯббаи тоҳсилоти
томактабӣ ва миёнаи умумии Маркази
ҷумҳуриявии таълимио методӣ

► ТАҲСИЛОТИ ТОМАКТАБӢ

Мураббиён үсулҳои муосири таълиму тарбияи хурдсолонро меомӯзанд

Дар давраи таътили зимишона дар муассисаҳои тоҳсилоти томактабии шаҳри Норак машгулиятҳои омӯзиши ҷиҳати тақмили донишу маҳорати мураббиён ва дигар кормандони кӯдакистонҳо ба роҳ монда шудааст.

Тавре мудири шӯббаи маорифи шаҳри Норак Садбарг Ҳайдарзода зикр кард, машгулиятҳои омӯзиши ҷиҳати таърифи роҳбарияти муассисаҳои томактабӣ то анҷоми таътили зимишона, ҳамарӯза таш-

кил мегарданд. Дар онҳо мураббиёни таҷрибадору пешӯдадам ба дигар тарбиятгарони ҷавон дарс гуфта, ба онҳо үсулҳои науву таъсирбахшро дар таълиму тарбияи хурдсолон

меомӯzonанд.

Дар ҷараёни машғулиятҳои омӯзиши мураббиёни ҷавон ҳамчунин корбари бо дастуралам ва дигар ҳуҷҷатҳои заруриро аз ҳуд менамоянд.

Таъқид гардид, ки мураббӣ бояд тавре ғаъолияташро ба роҳ монад, ки кӯдак ҳар саҳар бо муҳабbat ва пазмонии зиёд ба сӯи кӯдакистон роҳ пеш гирад. Онҳо бояд кӯшиш намоянд, ки ба дили ҳар кӯдак роҳ ёфта, ба дунёи рангину афсонавии онҳо ворид шаванд, он гоҳ дар таълиму тарбияи кӯдакон муввафак гардида метавонанд.

Мураббия дар ҳаёти кӯдакон нақши муҳим дорад, зеро ташаккулӣ шахсияти онҳо аз кӯдакистон оғоз мегарداد.

Дар мактабҳои шаҳру ноҳияҳои вилояти Ҳатлон озмуни «Ҳати зебо» баргузор гардид.

► БУНЁДКОРӢ

Вусъати соҳтмони мактаб дар Ашт

Раиси вилояти Суғд Раҷаббой Аҳмадзода дар доираи сафари корӣ ба ноҳияи Ашт бо соҳтмони бинои муассисаҳои тоҳсилоти миёнаи умумии рақами 25, ки дар Ҷамоати деҳоти Ашт ҷараён дорад, шинос шуд. Муассиса бо дастгирии Ҳукумати мамлакат барои 1200 нафар ҳонанда дар ду баст бунёд мегардад.

Мӯминобод: муассисаҳои таълимий бо маводи сӯҳт таъминанд

Дар ин рӯзҳо сарди зимишони ноҳияи Мӯминобод бо маводи сӯҳт таъминанд.

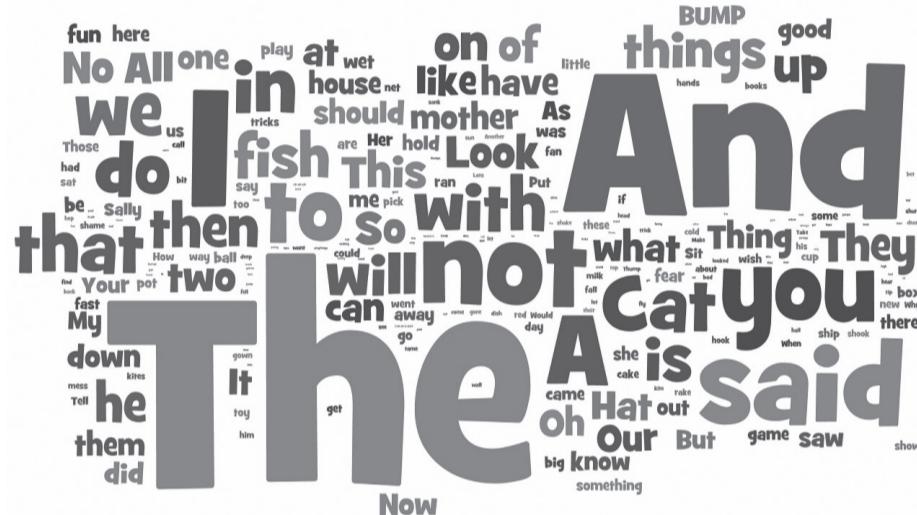
Дар айни ҳол дар 65 муассисаҳои таълимий ва муассисаҳои давлатии таълимии томактабии ноҳияи Мӯминобод ангишт, ҳезум ва дигар маводи сӯҳт захира карда шудааст, ки барои давраи зимишони кифоя мебошад. Дар ин раванд муассисаи давлатии таълимии томактабии №2 -и ноҳия ба талаботи зимишонгузаронӣ ҷавобӣ буда, дар он 3 тонна ангишт, 8 куб ҳезум ва дигар маводи сӯҳт захира шудааст.

ШЕВАХОИ ТАДРИС

Таълими забони англисӣ аз омӯзгори
фанни мазкур тақозо мекунад, ки аз
методҳои гуногуни шавқовари дарсӣ
истифода намояд, сатҳи худомӯзии
худро баланд бардорад, аз васо-
ити техникии замони мусоид дар
раванди машғулиятҳо бамавъеъ ва
ҳадафмандона корбурд кунад.

Xадафи ассоій он аст, ки бо ба роҳ мондани сабку шеваҳои ҷолиби дарсӣ хонандагон бо забони англисӣ гуфтугӯ кардану муоширатро аз ҳуд кунанд. Албатта, ин амали саҳлу осон нест. Ба омӯзгори забони англисӣ зарур аст, ки бо истифодай усули муносибати босалоҳият ба тълим бо пешниҳоди матн шогирдонро водор намояд, ки перомуни мухтаво, ҳадафу ғояи он фикру андешаи ҳудро

Ҳадаф забондонист

бо ин забон ҳаддалимкон баён карда тавонанд. Тарзи талаффузи овозҳо ва умуман, рушди нутқи шифоҳию ҳаттии хонандагон низ бояд дар мадди аввал қарор дошта бошад. Масъалаи бархӯрдор гардидан ба гунаи кофӣ аз қоидаҳои сарфу наҳв низ муҳим аст. Аз ин хотир, омӯзгор машгулиятҳоро аз забони англисӣ на ба таври дилгиркунандаю якранг, балки бо роҳандозии методҳои муҳталиф-саволу супоришҳои тестӣ, кор бо луғат, инкишифи нутқи шифоҳӣ ба василаи накл дар ҳусуси ин ё он мавзӯй, гузарондани иншо (эссе), ҳикояти ҳурд аз рӯйи расм ва амсоли инҳо шавқовару рангин баргузор намоянд. Дар ин бобат, хифзу аз бар кардани щеъру сурӯд, чистонҳо, ба роҳ монда-

ХАБАРХО

Қадршиносии ғолибон

Дар муассисса таҳсилоти миёнаи умумии рақами 30-и ноҳияи Роштқалъа чорабинии хотирмон доир гардид. Директори муассиса Шарофатбек Исмоилов оид ба ҷамъбасти солонаи таълимigoҳ ҳарф зада, муаллимон, кормандони ҳоҷагӣ ва толибиљмонро ба соли нави 2023 табрику таҳният гуфт ва дар таҳсил ба ҳамагон комёбихои нав ба нав орзу намуд.

Аз чониби маъмурияти таълимгоҳ иштирокчии фаъол Малика Сайдшоева дар озмуни ҷумхуриявии «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» ва голибони олимпиадаҳои сатҳи ноҳияйӣ ва вилоятӣ, омӯзгорони ташаббускор Фирӯза Аноятшоева ва Рамзия Абдумамадова бо сипоснома ва мукофотҳои пулӣ сарфароз шуданд.

Ч.ҚОЗИБЕКОВ,
«Омұзгор»

Такмили таълими суруд ва мусиқӣ

Омӯзиши зебоиву нафосат ва тарбияи зебоишноси хонандагон ва ташаккули маърифатнокиву фарҳангшиносии онҳо аз бисёр ҷиҳат ба ғанни суруд ва мусиқӣ вобаста аст.

суруд ичро мекунанд. Гурӯҳе, ки бо риояи қоидаҳои сурудсарӣ, аломатҳои мусиқавӣ сурудро бехато месарояд, голиб дониста шуда, ба ў баҳои адворӣ гузошта мешавад. Мақсади машгулияти гурӯҳӣ, пеш аз ҳама, такмили малака ва фаъолгардонии хонандагон аст.

4.Усули мушохида: асоси омӯзишро дар хама намуди дарсҳо мушохидаи олами атроф ташкил медиҳад. Мо ба атроф назар карда, манзараҳои табииатро мушохида менамоем. Ҳамроҳ бо хонандагон мусиқӣ ё сурудро («Бахори нозанин»-и шеъри Н. Ҷохирӣ, оҳангӣ халқӣ, такмили Ҷ. Охунов) дар бораи табиат гӯш карда, мефаҳмем, ки оҳангсоз ба мо дар бораи чӣ нақл мекунад. Хонандагон инчунин оид ба асарҳои мусиқӣ расмҳо кашида метавонанд.

Истифодай ин усулҳо ба самаранокии дарсҳо, ташаккули малакаи баҳодиҳӣ, ҳавасмандгардонӣ ва бунёди муҳити дӯстона мусоидат менамояд.

Истифодай саволҳои тестӣ асоси ташаккули шаҳсият аст. Бо истифодай он омӯзгор аз дониш, малака ва қобилияти донишазхудкунни хонанда огоҳ мегардад. Ҷамъости чоряқҳоро бо усули саволҳои тестӣ гузаронидан ба мақсад мувоғиқ аст. Пешакӣ хонандагонро огоҳ бояд кард, ки дарси оянда мавзуъҳои гу-

защита такрор шуда, санчиш гузаронида мешавад. Дар хучраи суруд ва мусиқӣ тавассути аёнияти дастисоҳти дар таҳтаи синф оvezонгардида саволҳои тестириро манзури хонандагон менамоем: Намуна:

- су точик кист?

 - а) Борбад
 - б) Саркаш
 - в) Накисо

2. Аввалин оғарандай опера дар Тоқиқистон кист?

 - а) Шарофиддин Сайфиддинов
 - б) Сергей Артёмович Баласанян
 - в) Шариф Бобокалонов

Саволҳои тестӣ хонандагонро фаъол

месозанд ва ба ин васила, дониши дар давоми дарсҳо омӯхтаашон дар хотирашон нақш мебандад. Инчунин, муаллимони фанни суруд ва мусикӣ дар рафти таълими дарсҳои суруд ва мусикӣ аз ребус-чистонҳо, машқҳои мусикӣ, диктантни мусикӣ, супоришҳои санчишӣ оид ба чорякҳо ва ҷамъбасти нимсолаи якум ва дувум, дарс-консертҳо ва дарс-мусобиқаҳо метавонанд васеъ истифода бурданд.

Чоришавии таълими босалохият дар муассисаҳои таҳсилоти миёна аз омӯзгор масъулияти баланди касбиро талаб мекунад.

Дарси суруд ва мусиқӣ бо низоми салоҳиятнокӣ аз се салоҳият ва чор самт иборат аст. Сурудхонӣ, маърифати мусиқӣ ва шунавонидарӣ.

ни оханг салоҳиятҳои дарси суруд ва мусиқӣ буда, риоя намудани қоидаҳои сурудхонӣ, дарк намудани оҳанг, омӯзиши унсурҳои мусиқӣ, эҷодкорӣ ва намудҳои эҷод самтҳои он мебошанд. Сamt ва салоҳиятҳои дарси суруд ва мусиқиро дар ҷараёни дарс бо навбат истифода мебарем. Кисмети синтаксис

истифода мебарем. Қисмати сурудан-ро дар вақти пурсиши вазифаи хонагӣ, қисмати маърифати мусикиро ҳангоми баёни мавзуи нав, қисмати шунавонидани оҳангро дар вақти сароидани суруд ва пеш аз мустаҳкамкуни дарс ме-гузаронем.

*Шамсия ШАРИФОВА,
омӯзгори суруд ва мусиқии МТМУ
№15, дехаи Уггуни ноҳияи
Деваштич, Аълоҷи маорифи
Ҷумҳурии Тоҷикистон*

► ФАҶОЛИЯТ

Мактаб боргоҳи илму маърифат буда, дар он насли созандаву бунёдкор ба камол мерасад. Мактаб ҳамчун макони муқаддас ба рушди маънавӣ ва ташаккули шахсияти хонандагон такони ҷиддӣ мебахшад.

Зин чост, ки таваҷҷуҳи Ахукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, маҳсусан, Асосгузори сулҳу вахдати миллат – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба бунёди муассисаҳои таълимӣ, сифати таълим ва баланд бардоштани мавқеи омӯзгор шоистаи таҳсиин аст. Тавре медонем, ҳамасола дар қишивар садҳо муассисаи нави таълимӣ бо тамоми шароит соҳта мешаваду мавриди истифода қарор мегиранд ва барномаҳои гуногун ҷиҳати баланд бардоштани сатҳу сифати таълими тарбия дар қишивар қабул мегардад.

Мақому мартабаи омӯзгор низ мунтазам боло меравад. Дар ин самт фаъолияти густурдаи муассисаҳои таълимӣ бояд назаррас бошад. Яке аз муассисаҳои таълими, ки дар он ба таълими тарбия насли наврас таваҷҷуҳи маҳсус зоҳир мегардад, муассисаи таълими давлатии маҳсус-гардонидашудаи хонандагони болаёқати ноҳияи Бобоҷон Ғафуров мебошад. Дар мактаб раванди таълими тарбия дар сатҳи баланд ҷараён дошта, синфонаҳо бо технологияи замонавӣ мӯҷаҳҳазанд. Зимни сухбат директори мактаб Дијором Ҷалолова иброз дошт, ки дар муассиса 60 нафар омӯзгори ихтисосанд ба таълими тарбияи 1072 нафар хонанда машғуланд. Роҳбарияти мактаб кӯшиш менамояд, ки дар татбиқи барномаҳои давлатӣ саҳм гузошта, ҷиҳати баланд бардоштани сатҳу сифати таълими ҷидду ҷаҳд намояд. Аз ҷумла, дар муассиса вобаста ба иҷрои «Барномаи давлатии рушди системаи тақмili иҳтинос ва бозомӯзии касбии кормандони соҳаи маорifi Ҷумҳурии Тоҷикистон» корҳои назаррас анҷом дода мешаванд. Баҳри дар сатҳи баланд ба роҳ мондани корҳои илмино методӣ, омӯзиш, таҳлили вазъи бозомӯзӣ ва тақмili иҳтинос 8 нафар омӯзгор аз курсҳои тақmili иҳтинос гузаштанд. Омӯзгорони таъlimgoҳ таҷriбai амалии ҳешро тавассути машғулията бо истифода аз технологияи инновацисионӣ гузаронida, бо ҳамкасон табодули таҷriбai кардан. Дарёftu кадрondonи омӯzgoroni peshkadam, navor va zaҳmatpisan, kи ҳastiin ҳешro ба tаъlimi tarbия baxshiдаand, az ikdомҳои roҳbarияti mакtab maҳsуб meёbad. Bo in makсад dar muassisaҳoи tаъlimi ҷiddu ҳammasola ozmunkhoy «Omӯzgori sol», «Mutahas-sis chavoni sol» va «Roҳbari sinfi sol» guzarona da.

шаванд, ки ба шинохту қадрondonи омӯzgoroni navor va tаъlimi moxirona istiifoda mekunand. Sharxoi ozmun niz dar doiraи faъoliyati amaliy oмӯzgoron amaliy gardida, ba vusъati faъoliyati onҳo manfiatovar ast. Omӯzišu paҳn namudani taҷriba ixtisosadi oмӯzgoron amal menamoyd, ki purra bo komputerҳoи

Ёр агар аҳл бошад...

баланд бардоштани малакаюн таҷhizonida шудаанд ва maҳfili «Технологияи иттилоот» низ teъbodi ziёdi хонандagonro faro girifta ast. Bояд гуфт, ки дар muassisa 16 maҳfili kасbomӯzӣ ва gurӯxhoi olimpij amal mekunad va ba onҳo ziёda az 320 nafar xonanda ҷalb shudaand.

Bo tаъlibusi Peshvoi millat, muҳtaram Emomalӣ Rahmon solxoi 2020 – 2040 «Bistsoila omӯzish va rushi fanҳoi tabiatshinoi, daқiq va riёzӣ dar soҳai ilmu maorif» ёъlon gardidaast. Ba in masъala niz dar muassisa tаъlimi tаваҷҷуҳи ҷiddu zoҳir karde mешавad va ba ҷalbi beshtar xonandagon ba oмӯzishi fanҳoi daқiq ҳamvora taloш menamoynd. Dar in samt maҳfili tаъlimi tаваҷҷуҳi ҷiddu zoҳir karde mешavad, to bo ҳar roxu vosita xonandagonro ba oмӯzishi fanҳoi bunёd beshtar namoynd. Ҳamasola ozmunkhoy gungun dar chumxurij barguzor mегардад, ki «Ilm – fuруғi maorif» az muҳimtarini onҳost. Iштирокi xonandagoni muassisa dar ozmuni mazkur loyki tаъhsin буда, soli guzashtha dar davrai chumxuriyavon 3 nafar xonanda mакtab iштирокi karandan va az in shumura як nafar xonanda az geografiya sазовори choyi duym gashit.

Faъoliyati muassisa ҳamchoniба vusъat mёbbad va roҳbariyat, ustodonu oмӯzgoron pайваста kӯшиш menamoynd, ki bo iстифода az roxu vositaҳoi gunguni tадris ҷiҳati baland bardoшtani satҳu sifati tаъlim taloш beshtar namoynd va xonandagoni bosavodu zabondon, iшtiroқkoru navor va vatanدustu heshtaninoстро tarbияvu ba kamol rasonand.

**N. OХУНЗОДА,
«Омӯзгор»**

sisa az vasooti замонавии tаъlim moxirona istiifoda mekunand. Sinfonaҳoи bo tаҳtaҳoi elektronij tаъmin буда, mashguliyatҳoi oмӯzgoron ҳamema рангину ҷoliib va shavқovar ҷaraён mегиранд. Dar maktab 2 kabineti технологияи ittiloot amal menamoyd, ki purra bo komputerҳoи

► КЎДАКИСТОН

Таваҷҷуҳ ба рушди таҳsiloti томактабӣ

Таҳsiloti томактабӣ яке аз баҳшҳои муҳими соҳаи маорif ба шумор раfta, дар рушди ташаккуli ҷismoni, равонӣ ва зеҳни тифл нақши барҷasta ва мондагор дорад. Тавре фармудаанд: «Илм дар xurdӣ, нақш барсанг ast», az in rӯ, boyd ба tаъlimu tarbия dурусту ҳадафноки kӯdakonu navrason az aйёми xurdsolи таваҷҷуҳ zoҳir namoem.

Дар ин замана Саъди Шерозӣ, ки бо асаҳрои безаволи тарбиявӣ ва панду аҳлоқия хеш ба увони яке аз peshkisvatonу donishmandoni nomvar dar bakhshi tаъlimu tarbия milleti тоҷiku forс shinoxta shudaast, chuning taъkidd binmuda: «Хиши аввал чун ниҳад мъемор қаҷ, To ба oҳir meravad devor қaҷ». Vakte tiflakon ba olami zəobi ilmu doniš - kӯdakiston vorid mешавad.

band, boyd murabbiёni korozmuda va botachaiba ba onҳo mashguliya guzaronda, in bulbulakoni bogi xoniшro dar ruhiyia huddinoсио vatanдusti tarbия namoynd.

Xushbaxtona, dar kиshvari azizamон - Toҷikiстон ба samti tаҳsiloti томактабӣ va ҷalbi kӯdakoni sinni томактабӣ daр mashguliyaҳoи kӯdakistonу marказҳoi inkishofi kӯdak tаваҷҷuҳi хосса zoҳir mегардад. Aсосгузори sulҳu vahdati milliy-Peshvoi millat, Президенти Ҷумҳурии Тоҷikiстон, muҳtaram Emomalӣ Rahmon зимни sухanroni xesh dar marosimi iftitoҳi gimnasiyati №4 baroи xonandagoni болаёқat dar noҳияи Firdevsии shaҳri Dushanbe ba munosabati Rӯzi donish (soli 2021) ҷайдan, kи solxoi oҳir rushi tаҳsiloti томактабӣ dar markazi tаваҷҷuҳi Ҳukumatи mamlakat karor girifta, to imrӯz dar samti buнёd karданu ba iстиfoda dodan iшkiшofi kӯdak ba unvonи шакli altermativi tаъlim amal mekunad, kи dar muқousa bo soli 2021 22 adad kӯdakiston va 46 adad Marказi inkishofi kӯdak ziёd mебошад.

Dar haқiқat, az tariқi matbuoti davar, sado va simoi chumxurij az ba iстиfoda dodan kӯdakistonҳoи xushtarҳu замонавӣ va mučahhazı замони muosir ittiloot meబem, kи dar rasmi iftitoҳi bisere az onҳo Sarvari kиshvarmon iшtirok ihammuda, zimni voxuriҳo ba masъulo-nu murabbibon maslihatu tавsияҳoи судmandi arziшmand medixand.

Bo xurdtaракони dўstru - tarbiyatgirandagoni in kӯdakistonҳoи suҳbatҳoи shirin orosta, якҷоя akc mebarдоранд va onҳoro ba savori donishomuziо az xud karданi ilmu xunar tашвиқ menamoynd.

In voxuriҳo хотирмон, kи az tаваҷҷuҳi бевоситаи Peshvoi millat ba samti tаҳsiloti томактабӣ darap medixad, to dergoҳ dар ёdi kormandoni tарbiyatgirandagoni muassisaҳoи tаҳsiloti томактабӣ naқsh mебanad.

Bояд гуфт, kи chihatи peshburdi faъoliyati bosamari muassisaҳoи tаҳsiloti томактабӣ Konuni Ҷумҳuриi Toҷikiстон «Dar borai tаъlimu tarbия томактабӣ», «Barномaи давлатi rushi tаҳsiloti томактабӣ dar Ҷumҳuриi Toҷikiстон барои solxoi 2020-2025», «Standarti давлатi tаҳsiloti томактабӣ dar Ҷumҳuриi Toҷikiстон», «Barномaи давлатi tаҳsiloti томактабӣ daр Ҳukumatgirandagoni umumi hussusi baroи tаҳsiloti umumi hussusi baroи solxoi 2022-2027» va gайра tasdiq garidaand, kи ba vusъati faъoliyati onҳo tаҳsiloti томактабӣ.

Bo makсадi farorigiri besh-tari kӯdakon ba muassisaҳoи tаҳsiloti томактабӣ як қатор choraho andeshida shudaand, kи

яке аз onҳo ҷalbi sohibkoronu afrodi sahovatpeshba ba buneidi kӯdakistonҳoи hussusi mебoшад. Ba sohibkorone, kи kӯdakiston mesozand, az choni bi nichodhoni marbuta imtiёzҳo mukarrap gardidaand, kи in xushkolkuнада ast va xoҳishmandonra bo soxtoni muassisaҳoи томактабӣ xamachoniba tашвиқ mekunad. Ҳamchunin, oҳiroҳi soli 2022 baroи peshrafti purvusati faъoliyati muassisaҳoи томактабӣ va tаҳsiloti umumi hussusi baroи solxoi 2022-2027 tasdiq garid, kи ҳangomi purra amali shudani on dar du marҳala - solxoi 2022-2024 va 2025-2027 dar Toҷikiстон 134 muassisaҳoи томактабии hussusi va 114 muassisaҳoи tаҳsiloti umumi hussusi buneid mегардад.

Tavre az omorxon rasmi barmeoyad, aйни замон dar chumxurij 718 muassisaҳoи томактабӣ va 1810 markazi inkishofi kӯdakonи purvaftuni Peshvoi millat, muҳtaram Emomalӣ Rahmon kӯsiшi menamom, kи ba rushi takomulli samti tаҳsiloti томактабӣ va tаҳsiloti umumi hussusi baroи solxoi 2022-2027 tasdiq garid, kи ҳangomi purra amali shudani on dar du marҳala - solxoi 2022-2024 va 2025-2027 dar Toҷikiстон 134 muassisaҳoи томактабии hussusi va 114 muassisaҳoи tаҳsiloti umumi hussusi buneid mегардад.

Mo - ahli maorifi kиshvar, chavoban ba gamxoriю tаваҷҷuҳi Ҳukumatgirandagoni rӯzaғzuni Peshvoi millat, muҳtaram Emomalӣ Rahmon kӯsiшi menamom, kи ba rushi takomulli samti tаҳsiloti томактабӣ xamachoniba tашвиқ xamuna mекунад, kи dar muқousa bo soli 2021 22 adad kӯdakiston va 46 adad Marказi inkishofi kӯdak ziёd mебошад.

Ozoda KODIRZODA, turabbi muassisaҳoи томактабии hussusi «Oши»-i noҳияи Vosеv

► НАТИЧАГИРИ

Озмун ҷамъбаст шуд

Хафтаномаи «Омӯзгор»-и Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади нақшгузорӣ дар татбики ҳадафҳои Солҳои рушди саноат, ки бо ибтикори Асосгузори сулҳу вахдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомали Рахмон дар иртибот ба ҳадафи чоруми стратегии мамлакат - саноатикунонии босуръат эълон шудааст, барои бехтарин маколаҳо дар мавзуи «Нақши маориф ва илм дар татбики ҳадафҳои Солҳои рушди саноат» аз оғози соли 2022 озмун эълон карда буд. Озмун таваҷҷуҳи хонандагону алокамандони зиёди ҳафтаномаро ҷалб кард ва дар давраи беш аз даҳ моҳ (аз феврал то декабр) дар ин мавзӯи интиҳобон беш аз бист маколаи муаллифон дар саҳифаҳои «Омӯзгор» ба нашр

расид. Ҳайати доварон навиштаҳои муаллифон - иштирокдорони озмунро дақиқан мутолия ва таҳлилу баррасӣ намуда, ба ҷунун ҳулоса расиданд:

Чои I. Наргис Ҷӯраева, омӯзгори синфҳои ибтидойи гимназия №3 барои хонандагони болаётӣ шаҳри Душанбе, барои маколаи «Неруи тавон дар татбики ҳадафҳои воло»

Чои II. Ҳакималӣ Назаралиев, омӯзгори мактаби №17-и шаҳри Ҳисор, барои маколаи «Шогирдони донишманди кордон»

Чои III. Қандил Убайдзода, устоди Дошишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи М.Осими, барои маколаи «Мусоидгар ба рушди соҳаи саноат».

Голибон бо ифтихорнома ва ҷоизаҳои маҳсуси ҳафтаномаи «Омӯзгор» мукофотонида шуданд.

Обуна ба ҳафтаномаи «Омӯзгор»
барои соли 2023

Агар ҳоҳед, ки дар соли 2023 аз навгониҳои соҳаи маориф ва илм оғоҳ бошед, амру фарманиш ва дастурҳои вазири маориф ва илм ва асноди соҳаи маориф ва илмро саривакт дастрас намоед, аз таҷрибаи ҳамкасбон оғоҳ гардед, таҷриба, андеша ва дарҳости худро пешниҳод карда тавонед, ба нашрияи дӯстдоштаи худ – «Омӯзгор» обуна шавед.

Нархи обуна барои як сол бо иловай хидмати почта 170 сомонию 58 дирам

ДХ БДА ҶТ «Амонатбонк» РМБ 350101626
с/х 20202972200817101000 РМА 010009400
ҳ/м 20402972316264 Ба «Омӯзгор»

► АРҔГУЗОРӢ

Фаъолияти пурсамар

Бо ибтикори коллечи омӯзгории шаҳри Ҳисор ба ифтихори 55-умин солгарди фаъолияти нависандагию омӯзгории Ҳакималӣ Назаралий ҳамоши фарҳангӣ баргузор гашт. Дар толори мачлисиҳои коллеч ба ин муносибат намояндагони макомоти иҷроияи ҳокимиюти давлатии шаҳри Ҳисор, шуъбаи маориф, ахли илму адаби шаҳр, кормандони воситаҳои ахбори омма ва шогирдони таълимгоҳ гирд омада буданд. Муовини раиси шаҳр Б.Юлдошзода ва мудири шуъбаи маориф М.Ҳакимӣ дар оғоз аз фаъолияти домандору пурсамари Ҳ.Назаралий дар паҳнои адабиёту маориф сухан гуфта, дар фаъолияти минбаъдаи ў комёбихои навин таманно карданд. Адибон С.Одина, А.Самадӣ, С.Расуӣ, Ф.Азизов, Ҳ.Бӯрӣ, З.Бӯриев, М.Саидӣ аз хидмати шоистаи Ҳ.Назаралий дар ҷадаи адабиёт ёдвар шуда, таъқид бар он карданд, ки ў хеле пуркору ғайратманд аст ва пайваста осори тозаҷодашро ба нашр мерасонад. Зикр гардид, ки Ҳ. Назаралий муаллифи беш аз сӣ китоби бадеъ ва публистиқи метоҷ буда, дар ҷандин озмуни адабии ҷумҳuriyati шаҳди пирӯzӣ ҷашидааст ва соҳиби китобхонаи шаҳсӣ низ мебошад.

Чонишини сармӯхаррири ҳафтаномаи «Омӯзгор», адаб ва рӯznomaniyor Абдурауф Муродӣ иброз дошт, ки Ҳ.Назаралий, ба вижана, дар рушди ҳаҷҷа дар адабиёти тоҷик ҳидмати шоиста дорад, маколаҳои мухтавоманду ҷолиб дар мавзӯҳои иҷtimoiy hām mēnigorad ва дар ин саҳм низ komēb ast.

А.Муродӣ ба адаб ва омӯзгор Ҳ.Назаралий ифтихорнома ва мукофоти пулии ҳафтаномаро ба муносибати пирӯziyash дар озмuni «Нақши маорif ва ilm dар tatiбiki ҳadafҳoи Solҳoи rushdi sanoat» такдим намуд.

Дар қисмати дигари ин ҳамоиш барномаи адабии толибимони коллеч пешкаши ҳозирин гардонida шуд.

Ҳ.ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»

Аз ҷон ба рост:

1. *** Шекспир, нависанда ва драмнависи шинохтаи англisis. 3. «Нанг ва ***», романи адабиёти муосири тоҷик. 4. Як ҷузъи либос. 6. Исои ***, пайғамбар. 8. «*** ва Чулетта». 9. Ситораро гӯянд. 10. Асари машҳури И. С. Тургенев. 12. Ихтисораи ширкати ҳабаргузории ҳориҷӣ дар ҶТ. 13. Кайхоннаварди ИҶШС. 14. Қаҳрамони филими «Банди Қафқоз». 15. «Чу аз *** шодӣ ояд ба ҷанг» (Мавлавӣ). 16. «Ину он кай метавонад *** монад ба он» (Б. Собир).

Аз боло ба поён:

1. *** Шарифзода, шоири тоҷик. 2. Қаҳрамони романи «Фирдавсӣ» - и С. Улуғзода. 3. Персонажи «Шоҳнома» - и Фирдавсӣ. 5. Муншии дарбори Сомониён. 7. Номи собиқи ноҳияи Қӯшониён. 11. Үнсури ҳимиявӣ. 12. *** - амак, қаҳрамони романи адабиёти муосири тоҷик.

Муратиб Ҳотами ҲОМИД
«Омӯзгор»

► ЭЪЛОН

Ба таваҷҷуҳи корҳонаҳои полиграфӣ ва ширкатҳои ношири ватаний расонида мешавад, ки бо мақсади рушди маҳсулоти ватаний воридотивазқунанда Вазорати маорif ва ilm Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамасола ҷопи рӯznomaи хонanda, дафтари машқи ҳат ва маводи дигари таъlimro барои хonandagoni muassisaihoxi taxsilioti umumiy muvoifiq ба ҳususiatxoi milliӣ ба rox memonad.

Бинобар ин, ширкатҳои ношири ватaniy metavonand ба Vazorati maorif va ilm Ҷumҳuриi Toҷikiстон muroҷiat kūnand.

Эътибор надорад

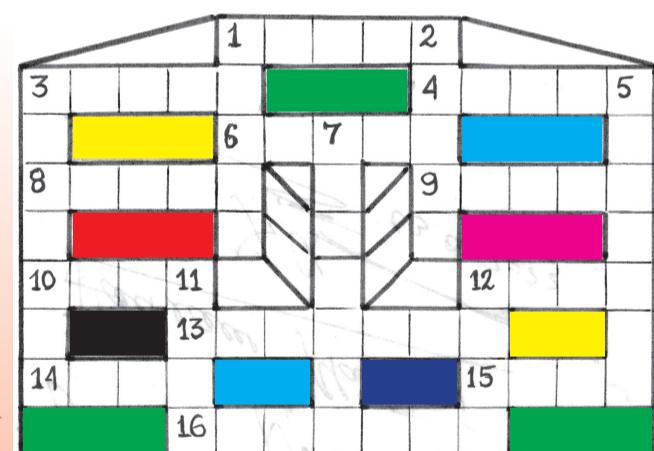
Шаҳодатномаи гумшуҳдаи АБ №068916, ки онро соли 1999 муассисai taxsilioti miёna umumi №4-и nohiya Varzob ба Nozirava Maysara Burievna dodaast, eъtibor nadorad.

Шаҳodatnomai gumshuda T-ATU-№0242394, kи onro soli 2016 muassisai taxsilioti miёna umumi №48-и nohiya Rӯdakij ba Bobochovona Maftuna Bishiwoevna dodaast, eъtibor nadorad.

умумии №48-и nohiya Rӯdakij ba Kutbiddinova Nilufar Parvizova dodaast, eъtibor nadorad.

Шаҳodatnomai gumshuda T-ATU-№0382923, kи onro soli 2017 muassisai taxsilioti miёna umumi №48-и nohiya Rӯdakij ba Bobochovona Maftuna Bishiwoevna dodaast, eъtibor nadorad.

Муаммои «Мактаб»

Раёсат ва Кумитаи иттифоқи касабaii Donishkadaи давлатии фарҳанг ва санъатi Toҷikiстон ба nomi Mirzo Tursunzoda ба Xunapeshan xalqii Toҷikiстон, nomzadi iлmi tаъriх, иҷrokuндан vазifaи dotsentti kafedraи saroyindagi faculteti sanъati musikii marдумi Muminova Xaётхон Aslonovina binobar darguzashти farzandash FИRУZ izxori ҳamdarдi namuda, ба nazdikon va pайvandoni marхum sabri chamil xoҳonand.

Раёсат ва Кумитаи иттифоқи касабaii Donishkadaи давлатии фарҳанг ва санъатi Toҷikiстон ба nomi Mirzo Tursunzoda ба muallimi kaloni kafedraи surudxonii xalqii faculteti sanъati musikii marдумi Firuz Sobirov binobar darguzashти MODARASH izxori ҳamdarдi namuda, ба nazdikon va pайvandoni marхum sabri chamil xoҳonand.

Сафобахши ҷаҳон omuzgor ast.

ОМӮЗГОР

Муассис: Вазорати маорif ва ilm Ҷумҳuриi Toҷikiстон

Почтаи elektronik: n.omuzgor@maorif.tj

Сомони ҳафтанома: www.omuzgor-gazeta.tj

Сармӯхаррир
Дилафрӯз КУРБОНЗОДА

Сурог: 734025, ш.Душанбе, x. Айӣ - 126, Telephone: қабулгоҳ - 225-81-55, ҷониши сармӯхаррир - 225-81-58, котибот - 225-81-57, муҳосибот - 225-81-61

«Омӯзгор» таҳти раками 0018/рз, аз 13.07.2015 дар Vazorati farhangi Ҷumҳuриi Toҷikiстон az nav nomnavis shuda, taҳti раками 0110005977 dar Kumitaи anđozai nazdi Xukumatи Ҷumҳuриi Toҷikiстон ба kайдi давлатi giriifta shudaast. Našriya ба хотири chandandehi mavode niz ба tabъi merasona, ki idorai ҳaftanoma metavonad bo muallifon hamfikr naboshad va baroī onho masъuliyat ba uhdha nagirad.

Nawbatdori shumora

Ш.РАЧАБЗОД

Хафтanoma dar matbaai našrieti kompleksii «Sharqi ozo» ba tabъi rasid. | Indexi obuna - 68850 | Adali našri: 40132 nusxa | Tarroh: C. Niazov | Xurufchini: C. Musoeva va D. Zabirova

Навиштаҳои суратҳои ба idorai ҳaftanoma voridgashta bargardoni nameshavand. Idorai ҳaftanoma navishthaҳoro dar ҳachmi na beshparat az 4 sahifa computeri anđozai 14 (forsila 1,5) - i harfi Times New Roman Tj. kabul menamoyad.